Mohács 500 árnyékában: az OSZK kutatói is előadtak a szegedi reneszánszkonferencián

2026/06/18

A történetírás és a történeti gondolkodás kérdései álltak annak a tudományos konferenciának a középpontjában, amelyet 2026. május 27. és 30. között rendeztek meg Szegeden.

[1]

[2]

A történetírás és a történeti gondolkodás kérdései álltak annak a tudományos konferenciának a középpontjában, amelyet 2026. május 27. és 30. között rendeztek meg Szegeden. A régi magyar irodalom kutatóit összegyűjtő tanácskozáson könyvtárunk két munkatársa, Kovács Eszter és Tóth Anna Judit is új kutatási eredményeket ismertetett.

Az ELTE HTK Irodalomtudományi Kutatóintézetének Reneszánsz Osztálya minden évben konferenciát szervez a korszak kutatóinak részvételével. Az idei tudományos ülésszaknak a Szegedi Tudományegyetem adott otthont, amelyet a Magyar Irodalmi Intézet, valamint az SZTE Klasszika-Filológia és Neolatin Tanszék társszervezésében rendeztek meg 2026. május 27. és 30. között. A konferencia a mohácsi csata 500. évfordulójához kapcsolódva a *Mohács 500 árnyékában. Történetírás és történetiség a régi magyar irodalomban* [3] címet viselte, és a történetírás, valamint a történetszemlélet kérdéseit állította a középpontba. A rendezvényen az Országos Széchényi Könyvtár két kollégája, Kovács Eszter és Tóth Anna Judit is tartott előadást.

Kovács Eszter *Az 1683 és 1699 közötti magyarországi visszafoglaló háborúk cseh nyelvű irodalma* című előadásában azt vizsgálta, miként jelentek meg a magyarországi hadi események az egykorú cseh nyelvű irodalomban, valamint milyen különbségek mutathatók ki a csehországi és a magyarországi cseh nyelvű szövegek között.

Bemutatta, hogy Kara Musztafa sikertelen bécsi hadjáratát követően a magyarországi oszmán uralom végét eredményező hadjáratok erőteljesen foglalkoztatták a cseh közvéleményt. A cseh tartományokban megjelenő kalendáriumok jelentős része rendszeresen beszámolt az előző év magyarországi eseményeiről, a legfontosabb erődök visszafoglalásáról és a jelentős csatákról, így például Buda és Érsekújvár bevételéről, valamint a szalánkeméni és a zentai ütközetről. A hadijelentések alapján készült beszámolók részletesen ismertették az eseményeket, különös figyelmet fordítva a zsákmány gazdagságára.

Az előadás arra is rámutatott, hogy a korabeli röplapokon terjesztett históriás énekek kevésbé törekedtek a tényszerű pontosságra. Ezek a művek inkább az események körülményeit, az isteni üzenetként értelmezett előjeleket – például az időjárási és légköri jelenségeket, különféle állatok megjelenését vagy egyes dátumokat –, továbbá a csaták során tapasztalt rendkívüli történéseket és a keresztény katonák hősiességét hangsúlyozták. Míg a cseh tartományokban született írások elsősorban a katonai sikereket és a dicsőséget állították előtérbe, addig a háború közvetlen terheit viselő Magyarországon egészen más hangvételű a cseh nyelvű irodalom is. Az énekes- és imádságoskönyvekben jelentősen megszaporodtak a békéért, Isten bocsánatáért és a szenvedések megszűnéséért könyörgő szövegek, miközben a rettegett ellenség alakja nem csupán a törökökkel, hanem általában a „katonákkal” kapcsolódott össze.

Tóth Anna Judit *Otrokocsi Originesének történelemképe európai perspektívában* címmel tartott előadást. Otrokocsi Fóris Ferenc *Origines Hungaricae* című művének történetszemléletét vizsgálta, amelyet a szakirodalom többnyire a szerző fantasztikus szó-összehasonlításai miatt említ, noha a kutatás szerint történészként meggyőzőbb teljesítményt nyújtott, mint nyelvészként.

Az előadás középpontjában Johann Georg von Eckhart (1664–1730) állt, aki több munkájában is kifejtette, hogy a magyarokat a finnek rokonainak tartja, míg a hunokat szláv népnek tekinti. Az előadó arra a következtetésre jutott, hogy az általában Gottfried Wilhelm Leibniznek tulajdonított finnugor rokonságelmélet megalkotója nagy valószínűséggel Leibniz tanítványa, Eckhart volt, aki az eddigi ismereteinkhez képest jóval mélyrehatóbb vizsgálatokat végzett a finnugor nyelvek területén.

Tóth Anna Judit részletesen elemezte azokat az érveket is, amelyekkel Eckhart az egyébként téves hun–szláv elméletét igyekezett alátámasztani. Bár módszertani szempontból ezek a megközelítések meglepően korszerűnek tekinthetők, az előadás rámutatott arra, hogy a kizárólag nyelvészeti szempontokra épülő érvelés, amely figyelmen kívül hagyta a történeti forrásadatokat, egyoldalú következtetésekhez vezetett. A bemutató végén szó esett arról is, miként fogadták és értelmezték Eckhart nézeteit a korabeli Magyarországon.

Az elhangzott előadások szerkesztett változata a közeljövőben önálló tanulmánykötetben jelenik meg.

2026/06/17 - 21:33

Forrás webcím: https://oszk.hu/hirek/mohacs-500-arnyekaban_az-oszk-kutatoi-eloadtak-szegedi-reneszanszkonferencian_260527

Hivatkozások:
[1] https://oszk.hu/sites/default/files/Konferencia_Mohacs-500-arnyekaban_260527_Kovacs-Eszter.jpg
[2] https://oszk.hu/sites/default/files/Konferencia_Mohacs-500-arnyekaban_260527_Toth-Anna-Judit.jpg
[3] https://arts.u-szeged.hu/hirek/szte-btk-2026-majus/tudomanyos-konferencia?objectParentFolderId=24891

[4] https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek
[5] https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek-cimlapon